

Crna Gora
Ministarstvo ekonomije

IZVJEŠTAJ SA JAVNE RASPRAVE O PREDLOGU DOPUNE PLANA DAVANJA KONCESIJA ZA KORIŠĆENJE VODOTOKA ZA IZGRADNJU MALIH HIDROELEKTRANA U CRNOJ GORI ZA 2015. GODINU

Ministarstvo ekonomije (u daljem tekstu: Ministarstvo) je pristupilo izradi dopune Plana davanja koncesija za korišćenje vodotoka za izgradnju malih hidroelektrana u Crnoj Gori za 2015. godinu (u daljem tekstu: Dopuna plana davanja koncesija) kako bi se moglo pristupiti ekonomsko-energetskom iskorišćenju vodotoka koji nisu prepoznati postojećim Planom davanja koncesija za 2015. godinu. S tim u vezi, pripremljen je Predlog Dopune plana davanja koncesija kojim su predložena četiri vodotoka kao potencijalne lokacije za davanje koncesije za izgradnju malih hidroelektrana, a to su: Sjevernica, Bistrica, Lještanica i Bjelojevička rijeka. Za pojedine vodotoke koji su predloženi kao predmet dopune Plana davanja koncesija je i ranije postojalo interesovanje, ali isti nisu bili obuhvaćeni prethodno usvojenim Planom iz razloga što za iste u trenutku pripreme Plana nisu postojale adekvatne hidrološke analize.

Ministarstvo je dana 29.07.2015. godine, u skladu sa članom 7 Zakona o koncesijama („Službeni list Crne Gore” br. 08/09), objavilo javnu raspravu za Predlog dopune plana davanja koncesija za korišćenje vodotoka za izgradnju malih hidroelektrana u Crnoj Gori za 2015. godinu, čiji je tekst objavljen na internet stranicama Ministarstva i Obnovljivih izvora energije. Takođe, javnost je bila obaviještena putem štampanog medija „Pobjeda” i putem sajta Ministarstva na adresi www.mek.gov.me i sajta Obnovljivih izvora energije www.oie-res.me o datumu početku javne rasprave. Javna rasprava je bila otvorena 27 dana u periodu od 29.07.2015. do 24.08.2015. godine. Cilj javne rasprave je bio da se svi zainteresovani subjekti upoznaju sa Dopunom plana davanja koncesija, kao i da na isti dostave komentare i sugestije. Za potrebe prijema komentara i sugestija povodom javne rasprave korišćena je e-mail adresa, mhe.koncesije@mek.gov.me. Takođe, sugestije i komentari su mogli biti dostavljeni i na arhivu Ministarstva. Komentari i pitanja pristigli putem elektronske pošte, kao i na arhivu Ministarstva su dati u **Prilogu 1** ovog dokumenta.

Dopuna plan davanja koncesija odnosi se na analizu i ocjenu postojećeg stanja u pogledu opisa predmetnih koncesija, lokacija na kojima se može vršiti koncesiona djelatnost i rokova za objavljivanje javnih oglasa za davanje koncesija.

U cilju blagovremenog informisanja javnosti o samoj Dopuni planu davanja koncesija, održan je centralni okrugli sto u okviru javne rasprave dana 30.07.2015. godine, sa početkom u 12:00h u Konferencijskoj sali Ministarstva ekonomije. Pitanja i sugestije sa centralnog okruglog stola su date u **Prilogu 2**.

Prilog 1

Pitanja i sugestije pristigle putem elektronske pošte, kao i na arhivu Ministarstva ekonomije

1. Dopis Ministarstva održivog razvoja i turizma

Ministarstvo održivog razvoja i turizma je dostavilo dopis kojim je samo potvrđeno da su predloženi vodotoci prepoznati u prostorno-planskoj dokumentaciji. Takođe, pojedina ograničenja istaknuta iz dopisa koji se odnose na vodotoke Sjevernica i Bistrica, su već istaknuti u tekstu Dopune plana

davanja koncesija. Pitanje oko vodotoka Sjevernica u vezi definisanja koncesionog područja je neophodno riješiti prije nego što isti bude prihvaćen kao predmet novog tenderskog postupka. Takođe, konstatacija iz dopisa u vezi postojanja eventualnog ograničenja za vodotok Bistrica je već pomenuta u smislu da znatan dio toka vodotoka Bistrica na svom putu prolazi kroz Đalovića klisuru, i da je pri izradi tehničke dokumentacije potrebno uvažiti postojanje eventualnih ograničenja. Za ostala dva vodotoka, Lještanica i Bjelojevička, je konstatovano da su isti u prostorno planskoj dokumentaciji prepoznati kao vodotoci na kojima je moguća izgradnja malih hidroelektrana.

2. Dopis Nevladine organizacije „Green Home“ pristigao putem elektronske pošte

NVO „Green Home“ je dostavila dopis sa komentarima na Dopunu plana davanja koncesija sljedeće sadržine:

- Za vodotoke koji su dati u predlogu dopune Plana koncesija ne postoje adekvatne podloge (ekološke, kao i podloge koje se odnose na trenutno korišćenje voda u druge namjene). Jasno je da istraživanja vezana za životnu sredinu su dio dokumentacije neophodne za dobijanje urbanističko-tehničkih uslova kao i građevinske dozvole od strane nadležnog ministarstva i da samim tim izgradnja energetskog objekta ne može početi bez pribavljanja pomenutih dozvola. Međutim, od objavljivanja prvog tendera 2008. godine pa do danas nijedan izrađivač Elaborata procjene uticaja nije radio detaljna floristička i faunistička istraživanja predmetnom lokalitetu na kojem se planira izgradnja mHE, već podaci u Elaboratima dati su iz pojedinačnih radova i izvještaja za šire područje. U skladu sa ovim, za kvalitet predloženih mjera zaštite predviđenih prilikom izgradnje i eksploatacije objekta obzirom da ne postoje adekvatne ekološke podloge može se pretpostaviti da neće biti na zadovoljavajućem nivou i planirani hidroenergetski objekti, imajuće značajne uticaje na vrste od visokog ekološkog značaja (ukoliko postoje) i na njihov raspored i rasprostranjenost kao i na biološke interakcije između njih i njihovog okruženja. Takođe, obzirom da ne postoje ni podaci okorišćenju voda, mogu nastati problemi u kasnijim fazama realizacije projekata.
- Zašto je vodotok Sjevernica izabran kao predmet javnog nadmetanja na osnovu izkazanog interesovanja investitora ako je uvidom u PUP Opštine Kolašin („Sl. ListCG“ – o.p. br. 12/14) zaključeno da je nejasno da li je vodotok Sjevernica prepoznat kao potencijalni vodotok za izgradnju malih hidroelektrana ili kao zona zaštite spomenika prirode? S tim u vezi, mišljenja smo da se pomenuto pitanje trebalo riješiti kako bi se pomenuti vodotok našao u Planu davanja koncesija.
- Iako nije nijednim zakonom propisano da male hidroelektrane moraju biti lokalizovani izvor energije, opšte prihvaćena definicija postavljena od strane eminentnih evropskih stručnjaka u oblasti energetike jeste da male hidroelektrane predstavljaju distribuirani izvor električne energije koje služe za napajanje udaljenih i ruralnih potrošačkih centara. S tim u vezi, smatramo da planiranje dodjele koncesija odnosno planiranje izgradnje mHE treba vršiti u skladu sa potrebama za energijom u određenom regionu, takođe ističemo da nije urađena analiza koja bi pokazala koje su potrebe za električnom energijom u pojedinim oblastima na sjeveru Crne Gore na osnovu koje bi se vršilo davanje koncesija odnosno vodotoka na korišćenje koncesionarima. Obzirom da su definisana tri cilja energetske politike i jedan od njih je sigurnost snabdijevanja i održivi energetski razvoj koji je detaljno opisan u nacionalnom akcionom planu za OIE, mHE se moraju posmatrati kao distribuirani izvor energije jer na taj način obezbijedila bi se lokalna autonomija u energetkom smislu, sigurnost napajanja potrošača kao i smanjenje gubitaka električne energije u prenosnom sistemu. Crna Gora kao budući član EU treba da prati energetske trendove, pored toga ima obaveznu implementaciju 2009/28 direktive koja u objašnjenju u tački (6) kaže da treba investirati na decentralizovanom razvoju i podržavati OIE koji topodržavaju. Uspješna integracija obnovljivih distribuiranih izvora električne energije u postojeće mreže na različitim naponskim nivoima ključni je aspekt priispunjavanju EU cilja o povećanju udjela obnovljivih izvora.

- Dodjela koncesija se iznova planira bez analize potrošnje za Crnu Goru kojaukazuje da su Crnoj Gori potrebni novi izvori energije obzirom da Nacionalna energetska strategija Crne Gore do 2030. Postavlja cilj proizvodnje iz malih HE objekata 91MW, odnosno 287 GWh do 2020 godine a koji će biti postignut kroz trenutno odobrene projekte malih HE sa 94,8 MW instalisane snage.
- Dodjela koncesija se i dalje planira bez akcionog plana za sprovođenje Nacionalne energetske strategije Crne Gore do 2030.

Odgovori

Nevladinoj organizaciji Green Home-u poslat je odgovor sledeće sadržine:

Za vodotoke koji su odabrani kao predmet koncesije, postoje urađene hidrološke obrade, odnosno preliminarne obrade hidropotencijala obrađene od strane Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore, uz uvažavanje prostornih i ekoloških ograničenja. Takođe, istraživanja vezana za životnu sredinu su dio dokumentacije neophodne za dobijanje urbanističko-tehničkih uslova, kao i građevinske dozvole od strane nadležnog ministarstva. Samim tim, izgradnja energetskog objekta ne može početi bez pribavljanja pomenutih dozvola. Nadalje, predmetni vodotoci su prepoznati i u lokalnoj planskoj dokumentaciji.

Vodotok Sjevernica je, kao što je i navedeno u Dopuni plana davanja koncesija je izabran na osnovu iskazanog interesovanja investitora, i tom prilikom je takođe upoznata javnost sa ograničenjima koj se tiču ovog vodotoka. Naime, ovim putem možemo konstatovati da smo saglasni sa mišljenjem NVO sektora, da ukoliko se za pomenuti vodotok ne definiše tačna lokacija, kao predmet obavljanja koncesione djelatnosti, isti neće biti predmet javnog nadmetanja. O svemu ovom smo upoznali i predstavnike Opštine Kolašin koji su prisustvovali okruglom stolu povodom ove javne rasprave.

Nadalje, nijednim zakonom nije propisano da male hidroelektrane moraju biti lokalizovani izvor energije, već iste mogu proizvoditi energiju koja se distribuira u elektroenergetski sistem, kao i ostali izvori energije.

Strategija razvoja energetike do 2030. godine predstavlja planiranje energetskog razvoja i ažuriranje strateško-planskih dokumenata države na području energetike, shodno Zakonu o energetici. Strategijom se određuju dugoročni razvojni ciljevi i smjernice za razvoj snabdijevanja i zadovoljavanja potrošnje energije uz uvažavanje tehnoloških i ekonomskih kriterijuma, u skladu sa uslovima zaštite životne sredine, kao i dugoročnu projekciju ukupnog energetskog bilansa države, dinamiku i način ostvarivanja i praćenja razvojnih ciljeva. Shodno tome, Strategija postavlja ciljeve na osnovu postojećih energetskih projekata i samim tim utvrđuje dinamiku realizacije istih. Takođe, napominjemo da u skladu sa zahtjevima Evropske unije i Energetske zajednice Crnoj Gori je definisan izrazito visok cilj udjela obnovljivih izvora energije u finalnoj potrošnji energije i isti iznosi 33%, samim tim projekti ovog tipa značajno doprinose postizanju tog cilja. Nadalje, nakon izgradnje podmorskog kabla koji povezuje Crnu Goru sa Italijom, postoji velika šansa za izvoz električne energije proizvedene u malim hidroelektranama, što je još jedan od razloga za dodjeljivanje novih koncesija.

U toku su pripreme aktivnosti za izradu akcionog plana za implementaciju Strategije razvoja energetike do 2030. godine. Takođe, Programom rada Vlade Crne Gore predviđeno je da isti bude završen u IV kvartalu ove godine, kada se očekuje da će biti i usvojen.

3. **Komentari g-dina Bulajića pristigli putem elektronske pošte:**

- Na e-mail adresu, mhe.koncesije@mek.gov.me, dostavljen je dopis od strane g-dina Bulajića, koji je u prethodnom periodu bio ovlašćeno lice ispred Koncesionara sa kojim je potpisan ugovor o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotocima Bistrica i Bjelojevička, a koje je Vlada Crne Gore raskinula usled nepoštovanja ugovornih obaveza. Prilikom obraćanja g-dina Bulajića putem elektronske pošte dostavljeni su komentari koji ukazuju na nepostojanje adekvatne dokumentacije koja ide uz javni oglas, koja po njegovom mišljenju treba da bude revidovana od

strane nadležnih institucija. Takođe, dostavljenim dopisom je izkazao postojanje prava vlasništva nad vodotocima Bistrica i Bjelojevička koji su obuhvaćeni Dopunom plana davanja koncesija.

Odgovori:

Shodno navedenom, ovim putem izkazujemo naš stav po ovom pitanju. Naime, Zakonom o koncesijama je predviđeno da se javni oglas za davanje koncesija raspisuje na osnovu plana davanja koncesije. U sklopu ove javne rasprave su obuhvaćeni vodotoci koji potencijalno mogu biti predmet davanja koncesije. Da bi se ispunio uslov da određeni vodotok bude predmet javnog nadmetanja moraju biti ispunjeni pojedini uslovi. Jedan od uslova je da određeni vodotok bude prepoznat prostorno-planskom dokumenatacijom, drugi, da za isti postoje hidrološke obrade urađene od strane nadležnog organa tj. Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju, kao i da postoje tehničke preporuke za priključenje malih hidroelektrana na tim vodotocima koje je predložio ili za koje je dao saglasnost operator distributivnog sistema.

Kao što smo u Dopuni plana davanja koncesija već pomenuli, vodotoci Bistrica i Bjelojevička su bili predmet prvog javnog nadmetanja za dodjelu koncesija za izgradnju malih hidroelektrana na osnovu kojeg su zaključena dva ugovora o koncesiji, ali usljed neizvršavanja obaveza predviđenih ugovorom, Vlada Crne Gore je iste raskinula. Shodno navedenom, pomenuti vodotoci su uključeni u Dopuni plana davanja koncesija kako bi se isti mogli uvrstiti u predstojeće javno nadmetanje.

Prilog 2

Pitanja i sugestije sa centralnog okruglog stola održanog 30.07.2015. godine u Konferencijskoj sali u Ministarstvu ekonomije

Centralni okrugli sto održan je u Podgorici, u Konferencijskoj sali Ministarstva, 30.07.2015. godine sa početkom u 12:00 časova. Na okruglom stolu ispred Ministarstva prisustvovali su g-din Ivan Bošković, generalni direktor Direktorata za transformaciju i investicije, g-đa Maja Pavićević, savjetnica u Direktoratu za energetiku i g-đica Mia Živković, savjetnica u Direktoratu za transformaciju i investicije. Pored predstavnika Ministarstva okruglom stolu su prisustvovali i sljedeći predstavnici:

- g-đa Gospava Bulatović, spoljni saradnik, urbanista arhitekta i g-đa Tanja Kovačević, predstavnica firme "PM Hydro" doo, kao i

- g-đa Ivana Grujić, predstavnica Opštine Kolašin, v.d. sekretarka Sekretarijata za planiranje i uređenje prostora, stambeno-komunalnu oblast i zaštitu životne sredine.

Imajući u vidu mali broj prisutnih, okrugli sto se više odvijao u formi otvorene diskusije i razgovora, nego formalnog postavljanja pitanja i davanja odgovora.

Nakon formalnog predstavljanja učesnika okruglog stola, nastavljena je diskusija između prisutnih.

- Predstavnici firme "PM Hydro" doo, su razgovor započeli postavljanjem sledećih pitanja: Naime, zbog zainteresovanosti da se još neki vodotoci uključe u Dopunu plana davanja koncesije, a koji nisu obuhvaćeni usvojenim Planom i Dopunom plana davanja koncesija, predstavnici firme "PM Hydro" doo su postavili pitanje da li će, ukoliko se iskaže zainteresovanost za davanje koncesija, putem samoinicijative, Ministarstvo razmotriti pomenuti zahtjev i raspisati novi tender, kao i da li postoji mogućnost dopune predložene Dopune plana davanja koncesija, za koji je raspisana javna rasprava, sa novim vodotocima?

G-din Bošković je tom prilikom odgovorio da se u toku javne rasprave ne može vršiti dopuna istog novim vodotocima, kao i da se tokom ove godine teško može očekivati raspisivanje novog tendera, imajući u vidu da će se nakon usvajanja ove Dopune plana davanja koncesija pristupiti pripremanju neophodne dokumentacije za raspisivanje tendera za vodotoke koji po usvajanju ove dopune budu zadovoljili neophodne uslove. Takođe, sve prisutne je obavijestio da se uskoro očekuje usvajanje novog Zakona o energetici kojim će se, u jednom dijelu, izmijeniti koncept načina izbora vodotoka za davanje koncesija.

- Vodotok Sjevernica u Dopuni plana davanja koncesija je definisan kao najproblematičniji. Naime, pomenuti vodotok je izabran kao predmet ovog javnog nadmetanja na osnovu iskazanog interesovanja investitora. Uvidom u Prostorno-urbanistički plan Opštine Kolašin („Sl. List CG“ – o.p. br. 12/14) nejasno je da li je vodotok Sjevernica prepoznat kao potencijalni vodotok za izgradnju malih hidroelektrana ili kao zona zaštite spomenika prirode. S tim u vezi, Ministarstvo je obavijestilo sve zainteresovane da se pomenuto pitanje mora riješiti, kako bi pomenuti vodotok mogao biti predmet javnog nadmetanja.

U cilju razrješenja pomenutog problema, predstavnica Opštine Kolašin, g-đa Grujić v.d. sekretarka Sekretarijata za planiranje i uređenje prostora, stambeno-komunalnu oblast i zaštitu životne sredine, prisustvovala je okruglom stolu. Tom prilikom je istakla da smatra da ne postoje smetnje da pomenuti vodotok bude predmet javnog nadmetanja, kao i da je vodotok dovoljno definisan PUP-om, ali je takođe izrazila spremnost da preduzme neophodne aktivnosti kako bi se razjasnila pomenuta situacija.

Shodno navedenom, g-din Bošković je istakao da je neophodno da se jasno definiše da li je ovaj vodotok određen kao spomenik prirode, tj. zaštita prirode, obzirom da je u PUP-u dio ovog vodotoka definisan ili kao potencijalni spomenik kulture ili kao potencijalni vodotok za davanje koncesije za izgradnju malih hidroelektrana, kako bi se vodotok Sjevernica mogao uzeti u razmatranje za novi tender. Takođe, dok se od nadležne institucije, ne dobiju precizni podaci kojima bi se definisalo područje koje može biti predmet davanja koncesije, pomenuti vodotok ne može biti predmet javnog nadmetanja.

U vezi sa navedenim, predstavnici “PM Hydro“ doo su sugerisali da je u smislu realizacije smjernica PUP-a potrebno uraditi LSL – lokalnu studiju lokacije vodotoka Sjevernica, kojom bi se definisalo područje na kojem je moguće obavljanje koncesione djelatnosti. Predstavnic Opštine Kolašin je izrazila spremnost za rješavanje ovog problema o čemu će nas i zvanično obavijestiti.

Na osnovu člana 7 stav 1 Zakona o koncesijama („Službeni list“ CG“, broj 8/09), Vlada Crne Gore, na sjednici od _____ 2015. godine, je donijela

**DOPUNU PLANA
DAVANJA KONCESIJA ZA KORIŠĆENJE VODOTOKA ZA IZGRADNJU MALIH
HIDROELEKTRANA U CRNOJ GORI ZA 2015. GODINU**

Vlada Crne Gore, na sjednici od 23. jula 2015. godine, je donijela Plan davanja koncesija za korišćenje vodotoka za izgradnju malih hidroelektrana u Crnoj Gori za 2015. godinu, u skladu sa članom 7 stav 1 Zakona o koncesijama („Sl.list CG“, br.08/09).

S obzirom na iskazanu zainteresovanost za dodjelu koncesije za izgradnju malih hidroelektrana za vodotoke koji nisu obuhvaćeni usvojenim Planom, Ministarstvo ekonomije dostavlja Vladi Crne Gore na razmatranje i usvajanje dopunu istog. Pojedini vodotoci koji su predmet ove dopune Plana nisu bili obuhvaćeni prethodno usvojenim Planom iz razloga što za iste u trenutku pripreme Plana nisu postojale adekvatne hidrološke analize za iste.

Kako se Vlada Crne Gore vrlo jasno opredjelila za: smanjenje uvozne energetske zavisnosti, prvenstveno stvaranjem stabilnih uslova za ulaganja u istraživanje i gradnju novih energetskih izvora (naročito na istraženim objektima neiskorišćenog hidropotencijala) i ulaganja u ostalu energetska infrastrukturu, potrebno je podstaći izgradnju novih energetskih objekata koji bi doprineli ostvarenju pomenutih opredeljenja.

Crna Gora je prepoznata kao zemlja koja je bogata hidropotencijalom i čije iskorišćenje kroz izgradnju malih hidroelektrana do 10 MW najmanje šteti prirodi, a istovremeno daje značajan doprinos u ostvarivanju nacionalnog cilja i smanjenja deficita za električnom energijom.

Sa razvojnog aspekta naše privrede posebno je značajno da se većina vodotoka pogodnih za izgradnju malih hidroelektrana nalazi u sjevernom dijelu Crne Gore što bi u značajnoj mjeri kroz njihovu izgradnju doprinjeli poboljšanju socijalno-ekonomskih prilika.

Ovim planom omogućava se uvođenje procedure davanja koncesija u oblasti korišćenja obnovljivih izvora energije za proizvodnju električne energije, kao oblika podsticanja investicija u obavljanju privrednih djelatnosti od javnog interesa radi postizanja optimalne valorizacije prirodnih resursa.

Predmet koncesija

Predmet koncesije je projektovanje, izgradnja, korišćenje i održavanje malih hidroelektrana na objavljenim vodotocima. Projektovanje predstavlja izradu tehničke dokumentacije i sva potrebna istraživanja do izdavanja građevinske dozvole; izgradnja predstavlja gradnju objekata male hidroelektrane do izdavanja upotrebne dozvole; korišćenje predstavlja tehnno-ekonomsko korišćenje energetskog potencijala vodotoka za proizvodnju električne energije. mHE predstavljaju postrojenja instalisane snage do 10 MW na način definisan Zakonom o energetici („Službeni list CG“, br. 28/10, 06/13 i 10/15). Vodotok predstavlja korito tekuće vode zajedno sa obalama, odnosno udubljenje na zemljištu koje se dobro primjećuje sa vodom koja njime stalno ili povremeno teče Zakon o vodama, („Službeni list RCG“ br. 27/07 i „Službeni list CG“ broj 32/11 i 47/11).

Spisak vodotoka, slivovi kojima vodotoci pripadaju su predstavljeni u Tabeli 1.

Tabela 1. Spisak vodotoka na kojima će se vršiti koncesiona djelatnost

Red.br.	Vodotok	Sliv	Opština
1.	Sjevernica	Morača	Kolašin
2.	Bistrica	Lim	Bijelo Polje
3.	Lještanica	Ljuboviđa	Bijelo Polje
4.	Bjelojevička	Tara	Mojkovac

Vodotoci Bistrica i Bjelojevička su bili predmet prvog javnog nadmetanja za dodjelu koncesija za izgradnju malih hidroelektrana na osnovu kojeg su zaključena dva ugovora o koncesiji. Usljed neizvršavanja obaveza predviđenih ugovorom, Vlada Crne Gore je raskinula iste. Uvažavajući značajan hidropotencijal pomenutih vodotoka, kao i da je iskazana zainteresovanost za iste, Ministarstvo ekonomije ih je ovim putem ponovo prepoznala kao potencijalne lokacije za izgradnju malih hidroelektrana.

Osnovne karakteristike izabranih vodotoka

1. Vodotok Sjevernica

Red. br.	Vodotok	Bruto pad vodotoka [m]	Visina izvora [mnm]	Visina ušća [mnm]
1.	Sjevernica	1225	1400	175

Vodotok Sjevernica je lijeva pritoka Morače u kojoj se uliva na koti 175 mnm. Izvire ispod Ostrevice na koti oko 1400 mnm. Maksimalna visina u slivu je 1768 mnm, dužina toka iznosi 14,09 km (stalni tok). Sjevernica spada u grupu vodotoka na kojim se su osmatranja i mjerenja vršila u okviru sekundarne mreže Hidrometeorološkog zavoda u trajanju od 9 godina (od 1985-1993 godine). Hidrološka analiza je urađena na osnovu podataka sa hidrološke stanice Sreteška gora.

Vodotok Sjevernica je izabran kao predmet ovog javnog nadmetanja na osnovu iskazanog interesovanja investitora. Imajući u vidu da je vodotok Sjevernica pritoka Morače, Ugovorom o koncesiji će biti definisana obaveza koncesionara o preuzimanja rizika na sebe ukoliko dođe do potapanja objekata malih hidroelektrana usled izgradnje velike HE na Morači.

Prostorno-planska dokumentacija

Uvidom u Prostorno-urbanistički plan Opštine Kolašin („Sl. List CG“ – o.p. br. 12/14) nejasno je da li je vodotok Sjevernica prepoznat kao potencijalni vodotok za izgradnju malih hidroelektrana ili kao zona zaštite spomenika prirode. S tim u vezi, pomenuto pitanje se mora riješiti kako bi pomenuti vodotok bio predmet javnog nadmetanja.

2. Vodotok Bistrica

Red. br.	Vodotok	Bruto pad vodotoka [m]	Kota izvora [mnm]	Visina ušća [mnm]
2.	Bistrica	267	804 ¹⁾	537

¹⁾ Vodotok Bistrica izvire u Srbiji, a prelazi na teritoriju Crne Gore na koti 804 mnm.

Bistrica je reka u jugozapadnoj Srbiji, desna pritoka Lima. Izvire na zapadnim padinama Giljeve. Protiče preko Pešterske visoravni, na kojoj pred Klisurom ponire i na donjem delu Klisure ponovo izbija na površinu u vidu jakog vrela. Odatle teče pretežno klisurastom dolinom prema Limu, u koji se uliva severno od Bijelog Polja. Ukupna dužina Bistrice je 26 km. Uliva se u Lim 9 km nizvodno od Bijelog Polja, na koti 537 mnm.

Budući da se 63% sliva Bistrice nalazi na teritoriji Srbije i da na svom putu znatan dio toka prolazi kroz Đalovića klisuru, pri izradi tehničke dokumentacije potrebno je uvažiti postojanje eventualnih ograničenja.

3. Vodotok Lještanica

Red. br.	Vodotok	Bruto pad vodotoka [m]	Visina izvora [mnm]	Visina ušća [mnm]
3.	Lještanica	457	1169	712

Lještanica je desna pritoka Ljuboviđe. Maksimalna visina u slivu rijeke Lještanice je 1672 mnm.

Prostorno-planska dokumentacija

Opština Bijelo Polje je usvojenim Prostorno-urbanistički planom vodotoke Bisticu i Lještanicu prepoznala kao vodotoke na kojima je moguća izgradnja malih hidroelektrana.

4. Vodotok Bjelojevička

Red. br.	Vodotok	Bruto pad vodotoka [m]	Visina izvora [mnm]	Visina ušća [mnm]
4.	Bjelojevička	565	1373 ²⁾	808

²⁾ Bjelojevička rijeka izvire na koti 1680 mnm i teče povremenim tokom do kote 1213mnm, nakon koje teče kao stalni tok.

Bjelojevička rijeka je desna pritoka rijeke Tare i uliva se u nju na 1000 m uzvodno od Mojkovca na koti 808 mnm. Dužina toka Bjelojevičke rijeke je oko 8 km. Ovaj vodotok je predložen na osnovu iskazanog interesovanja za energetska iskorišćavanje istog.

Prostorno-planska dokumentacija

Opština Mojkovac je usvojila Prostorno-urbanistički plan 2014. godine, kojim je rijeka Bjelojevička prepoznata kao vodotok na kojem se očekuje izgradnja malih hidroelektrana.

Imovinsko-pravni odnosi

Koncesionar je obavezan da prije početka izvođenja radova riješi imovinsko-pravne odnose na zemljištu potrebnom za nesmetanu izgradnju malih hidroelektrana na predmetnom vodotoku. S tim u vezi, neophodno je riješiti imovinsko-pravne odnose na katastarskim parcelama na kojima je predviđena izgradnja malih hidroelektrana.

Zakonom o energetici proizvodnja električne energije je definisana kao djelatnost od javnog interesa. Nadalje, Zakon o koncesijama prepoznaje mogućnost eksproprijacije zemljišta ako je istu neophodno izvršiti u cilju korišćenja koncesije. Na osnovu toga, ukoliko Koncesionar nije u mogućnosti, iz razloga van njegove kontrole, da riješi imovinsko-pravne odnose, Vlada Crne Gore može proglasiti javni interes nad katastarskim parcelama predviđenim za izgradnju malih hidroelektrana. Način, rokovi i plaćanje naknade za eksproprijaciju utvrđuju se i sprovode u skladu sa Zakonom o eksproprijaciji („Službeni list RCG“, br. 55/00, 12/02 i 28/06 i „Službeni list CG“ broj 21/08).

Priključenje na elektro-distributivnu mrežu

Priključak na elektro-distributivnu mrežu je jedan od bitnih segmenata prilikom planiranja i izgradnje malih hidroelektrana. U skladu sa tim, cilj javne rasprave je i upoznavanje nadležnih institucija o predmetu davanja koncesije, na koji bi iste dale svoje sugestije i komentare. Takođe, na osnovu svojih investicionih planova i dokumenata kojima su definisane pozicije trenutnih energetske postrojenja, nadležni operator distributivnog sistema bi mogao izvršiti ocjenu da li predmetne lokacije mogu biti uključene u njihove planove kao i predložiti potencijalna tehnička rješenja za njihovo priključenje na distributivni sistem.

Tehnički uslovi za priključenje na distributivni sistem bi trebalo biti uređeni u skladu sa Pravilima za funkcionisanje distributivnog sistema električne energije donijetim od strane EPCG. Na osnovu pomenutih Pravila, proizvođač sklapa ugovor sa operatorom kojim se detaljno definišu međusobna prava i obaveze.

Na osnovu člana 79 Zakona o energetici „Operatori prenosnog i distributivnog sistema električne energije dužni su da, u skladu sa tehničkim mogućnostima sistema u okviru aktivnosti upravljanja prenosnim i distributivnim sistemom i dispečiranja, daju prednost povlašćenim proizvođačima“. Nadalje, članom 151 Zakona, daje se prioritet priključenju postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora energije na distributivni odnosno prenosni sistem.

Takođe, Zakon o energetici u čl. 149, 150 i 151, daje mogućnost da ukoliko potrebna infrastruktura za priključenje na prenosni ili distributivni sistem nije predviđena planovima razvoja ili je planirana za drugi vremenski period, korisnik može o svom trošku izraditi neophodnu infrastrukturu uz prethodno dobijenu saglasnost. Pomenuta saglasnost može da sadrži i način, uslove i rokove po kojima će operator otkupiti izgrađenu infrastrukturu od korisnika. Takođe, infrastrukturu je moguće ugovorom između dvije strane prenijeti na upravljanje i održavanje operatoru sistema.

POSTUPAK ZA DAVANJE KONCESIJA

Na osnovu člana 17 Zakona o koncesijama, postupak za davanje koncesija pokreće nadležni organ izradom Koncesionog akta, u skladu sa predmetnim Planom.

Postupak iz stava 1 člana 17 može se pokrenuti i na inicijativu zainteresovanog lica. U skladu sa članom 41 istog zakona zainteresovano lice može nadležnom organu podnijeti inicijativu za pokretanje postupka davanja koncesije koja nije sadržana u Planu iz člana 7 stav 1 Zakona o koncesijama. Uz zahtjev, shodno stavu 2 navedenog člana, zainteresovano lice podnosi ministarstvu podatke i informacije potrebne za pripremu Koncesionog akta.

Koncesioni akt usvaja Vlada Crne Gore, s tim što prethodno, prije njegovog dostavljanja na usvajanje, ministarstvo organizuje i sprovodi javnu raspravu u roku od 15 do 30 dana od dana upućivanja javnog poziva za javnu raspravu. Nakon usvajanja Koncesionog akta, u skladu sa zakonom, ministarstvo je dužno da objavi Javni oglas za davanje koncesije za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju mineralne sirovine.

ROKOVI ZA OBJAVLJIVANJE JAVNOG OGLASA ZA DAVANJE KONCESIJA

Postupak za davanje koncesija pokreće Ministarstvo ekonomije izradom Koncesionog akta, u skladu sa Godišnjim planom iz člana 7 Zakona o koncesijama. Takođe, kao što je već navedeno, postupak se može pokrenuti i inicijativom zainteresovanog lica.

Koncesioni akt usvaja Vlada Crne Gore, s tim što prethodno, prije njegovog dostavljanja na usvajanje, ministarstvo organizuje i sprovodi javnu raspravu u roku od 15 do 30 dana od dana upućivanja Javnog poziva za javnu raspravu.

Nakon usvajanja Koncesionog akta, u skladu sa zakonom, ministarstvo je dužno da objavi Javni oglas za davanje koncesija za davanje koncesija za korišćenje vodotoka za izgradnju malih hidroelektrana u Crnoj Gori.

Rokovi na koji se daju koncesije određuju se na osnovu predmeta koncesije, vremena potrebnog za povrat investicija i ostvarivanje dobiti po osnovu koncesione djelatnosti. Rok trajanja koncesije ne može biti duži od 30 godina.